

**2003 MALÎ YILI GENEL VE KATMA BÜTÇE
KANUN TASARILARI İLE 2001 MALÎ YILI GENEL
VE KATMA BÜTÇE KESİN HESAP KANUNU
TASARILARININ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI**

14.03.2003

İÇİNDEKİLER

- Gümrük Müsteşarlığı
- Dış Ticaret Müsteşarlığı
- Diyanet İşleri Başkanlığı
- Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
- Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- Ulaştırma Bakanlığı
- Denizcilik Müsteşarlığı

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Aziz Bey.

Sayın Hamzaçebi, buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanlar, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; Sayın Bakanların konuşmalarını dinledik. Özellikle, Sayın Tüzmen'e teşekkür ederim, bir enkaz edebiyatı yapmadı. Genellikle, genellikle demeyeyim, bazı bakanlarımız, komisyon çalışmaları sırasında, işte, kucağımızda bir ateş topu bulduk veya devraldığımız tablo hiç olumlu değildi şeklinde açıklamalar yaparken, Sayın Tüzmen, gerçekçi bir şekilde ihracattaki durumu ortaya koymuştur.

Geçen yıl ihracatta önemli bir artış sağlandı, hedefin çok üzerinde bir rakam gerçekleşmiştir, 35 milyar doların aşılması bekleniyor. Bizim, ihracattaki potansiyelimiz, gelişmemiz, ihracat miktarımızın artması, Türkiye'nin çabaları yanında, tabii ki, dünya ekonomisindeki gelişmelere de yakından bağlı; Sayın Bakan bunu açıkladılar, dünya ekonomisinde 2000 yılındaki büyüme daha sonraki yıllarda, kendisini, 2001, 2002'de çok daha düşük oranlı büyümeye terk etmiştir. Türkiye'nin ihracatı, bu dünya ticaretindeki, dünya ekonomisindeki büyüme trendinin yavaşlamasına rağmen, 2001'de ve 2002 yılında artmıştır. 2000 yılında 27,7 milyar dolar olan ihracat, 2001'de 31.3 milyar dolara çıkmıştır, 2002'de de 35 milyar doları aşmıştır.

2001 ihracatının artmasında, tabii ki, 2001'de yaşanan kriz sonucu, Türk Lirasının yabancı paralar karşısındaki değerinin değişmesinin, yani, devalüasyonun çok önemli bir rolü olmuştur tabii. Daralan iç talep nedeniyle üreticiler yeni pazarlar aramaya başlamış ve bu ihracatın itici gücü olmuştur. Bu trend 2002 yılında da devam etmiştir ve 2002 yılı

büyümesinin hedefin üzerinde gerçekleşen büyümenin iki temel kaynağından birisi, ihracattaki artış olmuştur. Hakikaten, ihracat, Türk ekonomisinin lokomotifi bir sektördür.

Dünya ticaretindeki gelişmeler, çok yakından bizim ihracatımızı da etkiliyor dedik. Dünya ekonomisindeki gelişmeler, büyüme, krizler çok yakından etkiliyor. Güneydoğu Asya'da yaşanan kriz, sonrasında 1998 yılında Rusya'da yaşanan krizler, bizim, 1999 yılında ekonomide küçülmeye yol açmış ve 1999 yılı ihracatımız 26 milyar dolar civarında gerçekleşmiştir, uzun yıllar, bu, 25-26 milyar dolar seviyesine çakılan ihracatımız, ancak, 2001'den sonra artmaya başlamıştır. Bunda, Dış Ticaret Müsteşarlığının çabaları, tabii ki, önemlidir; ancak, Türk işadamlarının, Türk ihracatçısının çabaları da, son derece önemlidir.

İthalat rakamlarına baktığımızda, 2003 hedefinin 55 milyar dolar olduğunu görüyoruz. 2003 yılı 55 milyar dolarlık hedef, ancak, 2000 yılı rakamlarına denk gelmektedir. Türkiye'nin 2000 yılı ithalatı 54,5 milyar dolardır. Bu rakama, 2003 yılında ancak ulaşmayı hedefliyoruz. İthalat da, tabii, bir ekonomi için son derece önemlidir. İthalat yapamayan bir ekonomi, büyümüyor demektir.

2000 yılındaki ithalattaki artış, bir önceki yıl 40 milyar dolar olan ithalat, 2000 yılında 54,5 milyar dolara çıkmış ve bu artış, o yıl, bizim dış ticaret dengemizi olumsuz etkilemiştir. Bunda, uygulanan ekonomik politikanın çok önemli bir rolü vardı. Sabit kur rejimine geçmiştik, istikrar programıyla birlikte ve bu kur ithalatı tahrik etmişti. İstikrar programının diğer unsurlarıyla birlikte düşünüldüğünde, bu rakam, 55 milyar dolara ulaşan bir rakam olmuştur. İthalat kötü bir şey değildir, cari işlemler, dış ticaret dengemiz açık vermiştir. O dönem, sık sık, acaba, cari açık Türk ödemeler dengesi için bir sorun teşkil ediyor mu tartışmasını yaşadığımız dönemde, sonra da, işte, o 2000 yılı Kasım krizi ve sonra 2001 Şubat krizini yaşadık, ekonomi birden küçüldü, ithalat 40 milyar dolara düştü 2001 yılında.

2003 yılının riskleri nedir ödemeler dengesinde; cari işlemler dengesi açığının dış ticaret dengesinin yüzde 5 açık vermesi bekleniyor, cari işlemler dengesinde yüzde 1,7 açık vermesi bekleniyor; ancak, turizm gelirlerinde planlanan gelişme olmazsa, turizm gelirlerinde beklenen gelir 8,5 milyar dolardır, bu gelişme olmazsa, bu açık daha büyüyebilecektir. Bu, bizim ödemeler dengesinde bir dikkate alınması gereken bir unsur olarak duruyor, bu, cari açığın tehlikeli bir boyuta geleceği anlamında ifade etmiyorum, öyle bir tehlike gözüküyor şu anda; ama, bu unsurun dikkate alınması lazım.

Ödemeler dengesini olumsuz veya daha az olumlu etkileyen bir faktör de, işçi gelirleridir. Eskiden 5 milyar dolarlar civarında seyreden işçi gelirleri girişi, artık, 2 milyar dolarlara düşmüştür, geçen yıl 1,9 milyar dolardır, bu 2003 yılı hedefi 2,2 milyar dolardır. Bu, bu rakamlar ihracata ne kadar önem vermemiz gerektiğini ortaya koyuyor. Bu, esasen, Sayın Bakanın ve Dış Ticaret Müsteşarlığının, zaten, bilgisi dahilinde, amaçları dahilinde olan bir şeydir.

Yine, bavul turizmi, Türk ihracatında 1998 öncesi çok önemli bir yer tutarken, 1995, 1996'da yaklaşık 8 milyar dolara ulaşan rakam, giderek azalmıştır. 1999 yılında 2,2 milyar dolara düşmüştür. Bunda, iyileşmeler görüyoruz; 2001'de 3 milyar dolar, 2002'de 4 milyar dolar gerçekleşme var. 2003 hedefinde 4,5 milyar dolar olduğunu görüyoruz. Laleli olarak isimlendirdiğimiz bu sektörün, bavul ticaretinin merkezinin bu alanda yapmış olduğu yeni çalışmalar, sektörün yeni yapılanması, yeni pazar arayışları ve pazara bakış açısındaki değişiklikler, tekrar kaybettiğimiz bu pazarda, önemli bir yer sahibi olmamızı

sağlamıştır. Bu büyüklüğün, 4,5 milyar dolarlık hedefin, ileride, çok daha yukarılara çekilmesi gerekir. Sektörün, Türkiye'nin bu kapasitesi vardır. Umuyorum, burada da, son derece iyi bir yere geleceğiz.

BAŞKAN – Efendim, toparlar mısınız.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Toparlamaya çalışıyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanın açıklamalarından, serbest bölgeler kısmına değinmek istiyorum. Türkiye'de, halen, 21 serbest bölge faaliyettedir. Faaliyet izni alıp da henüz faaliyete geçmemiş olan birtakım serbest bölgeler de vardır bildiğim kadarıyla. Sayın Bakanın vermiş olduğu rakamlara göre, yıllık ticaret hacmi 2002 yılında yüzde 33,3 oranında artışla, 11.1 milyar dolara ulaşmıştır. Serbest bölgeleri Türkiye'nin iyi değerlendirmesi gerekir. Bir dönem, son derece iyi niyetli çalışmalarla başlatılmış olan bu uygulama, bugün gelmiş olduğumuz noktada, Türk ekonomisine bana göre zarar vermektedir. Sayın Bakanla belki farklı fikirlere sahip olduğumuz ortaya çıkacak. Şimdi, buradaki ticaretin, yüzde 85'i Türkiye'den serbest bölgeye, serbest bölgeden Türkiye'ye olan ticarettir. Oysa, serbest bölgelerin amacı, ihracat yapmaktır. Buraya yabancı sermayenin gelmesi, istihdam yaratması ve buradan oluşan sanayiiyle Türk ihracatının artmasıydı. 100 kabul edersek buradaki ticareti, 85'i bölgeden Türkiye'ye, Türkiye'den bölgeye, 15'i yurtdışından serbest bölgeye ve serbest bölgeden yurtdışınadır. Yani, Türk ihracatına yapmış olduğu herhangi bir katkı yoktur. Tam aksine, sağlanan vergi teşvikleri nedeniyle, Türkiye'de yatırım kararlarını çarpıtmaktadır. Sağlanan vergi teşvikleri, amaca ulaşmış değildir. Kaymalara yol açmaktadır. Üretim amaçlı serbest bölge sayısı son derece azdır veya mevcut serbest bölgeler içerisinde sanayi üretimi yapan işletme sayısı fazla değildir ve yapılan üretimin ihracata dönüşme yüzdesi son derece düşüktür. O nedenle, görünüşte bir teşvik gibi gözükse, gerçekte bir teşvik olma özelliğini artık kaybetmiş olan serbest bölgelerdeki teşviklerin, son derece sınırlandırılması ve hatta kaldırılması gerekir. Belki, bir geçiş dönemine ihtiyaç olabilir. Burada, müktesep hakları olan işletmelerimiz, yatırımcılarımız olabilir; ama, nihaî tahlilde değerlendirdiğimizde, ihracatımıza bir katkısı yoktur, depolama amaçlı kullanılmaktadır burası. Buradaki iş sahipleri, şirketler, burasını, daha çok depolama amacıyla kullanılmaktadır.

BAŞKAN – Süreniz aştı.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Sayın Başkan, toparlıyorum.

Bu yeni bir teşvik anlayışıyla olacaktır. Artık, teşvikler, indirimli vergi oranlarıyla, teşvik belgeleriyle falan değil, bunlar, tam tersine, yabancı sermayeyi ürkütmektedir. İşte, Türkiye'ye gelirsiniz, Hazine Müsteşarlığından yatırım teşvik belgesi alırsanız şu olanaklardan yararlanırsınız, serbest bölgeye giderseniz biraz daha farklı bir teşvik var, kalkınmada öncelikli yöreye giderseniz biraz daha farklı. Bunlar, özellikle yabancılar için ürkütücüdür; çünkü, burada bir idarî takdir kullanılma söz konusudur. Acaba, ben, buraya gidebilir miyim, burada faaliyet yapabilir miyim, burada rekabet edebilir miyim, oraya gidersem, acaba, Türk Hükümeti idarî bir kararla beni zor durumda bırakır mı şeklindeki bir anlayış, artık, giderek kaybolmaktadır. Bunun yerine, vergi sistemine enflasyon muhasebesinin dahil edilmesi, teşvik belgesiz herkesiz yatırım indiriminden yararlanması ve düşük oranlı bir vergiyle, bugün sağlanmak istenen teşviklerin tamamını sağlamak mümkündür.

Son birkaç cümlemi, Gümrük Müsteşarlığıyla bağlayıp, konuşmamı bitiriyorum Sayın Başkan.

Gümrük Müsteşarlığı, hakikaten, son yıllarda çok güzel çalışmaların içerisine girmiştir. Gümrük idarelerinin modernizasyonu çerçevesinde yapılan çalışmalar son derece olumlu olmuştur. Gümrük Müsteşarlığının diğer birimlerle, Gelirler Genel Müdürlüğüyle ve diğer birimlerle veri alışverişi ve veri aktarımı kapsamında yapmış olduğu çalışmalar, hakikaten, önemli olmuştur. Örneğin, ihracatta vergi iadelerinde gümrüğün otomasyona geçmesiyle birlikte Gelirler Genel Müdürlüğüyle yapmış olduğu işbirliği, ihracatçıları son derece rahatlatan sonuçlar yaratmıştır.

Gümrük Müsteşarlığının ve bazı temel birimlerin çok temel bir sorunu vardır. Bugün, bazı birimlerimizde, örneğin, Dış Ticarete, Hazine uzmanlık müessesesi vardır, gümrükte de vardır bu, Gelirler Genel Müdürlüğünde veya Maliye Bakanlığının diğer birimlerinde de vardır; ancak, bu uzmanlar, Dışticaret Müsteşarlığındaki uzmanla veya Hazine Müsteşarlığındaki uzmanla aynı özlük hakkına sahip değildir. Sayın Bakan bunu çok iyi bilmektedir. Eğer, biz, kaliteyi daha yukarı taşımak istiyorsak, özlük hakları yönünden, bu birimlerin uzmanlarının kesinlikle aynı düzeye getirilmesi gerekir. Bunu, son derece şart görüyorum.

Yine, Gümrük Müsteşarlığının taşrada tek başlı bir yönetime doğru gitmeyi amaçlayan, Genel Müdürlüklerinin temsilciliği olan Gümrük Başmüdürlükleri ile Muhafaza Başmüdürlüklerini tek çatı altında toplaması da, son derece takdire şayan bir faaliyettir.

Süremi aştım, diğer söyleyeceklerimi ifade etmiyorum, burada bitiriyorum.

Teşekkür eder, saygılar sunarım.

.....

.....

BAŞKAN – Sayın Bakanımıza, değerli açıklamalarından dolayı teşekkür ediyoruz.

Son söz milletvekilinin diyoruz ve Sayın Hamzaçebi'ye söz veriyoruz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, ben, Sayın Tüzmen'in açıklamalarına bir ilave yapmak istiyorum. Konuşmamda serbest bölgelerle ilgili şu değerlendirmeyi yapmıştım: Serbest bölgeler yabancı sermayeyi çekmek, burada istihdamı artırmak ve sonuçta Türkiye'nin ihracatına katkıda bulunmak anlamında kendisinden beklenen görevi yerine getirememiştir demiştim ve serbest bölgelerdeki ticaretin sadece yüzde 15'inin ihracat olduğunu ifade etmiştim. yüzde 85'inin diğer yurtiçine oradan oraya yapılan ticaret olduğunu söylemiştim, Sayın Bakan yüzde 85'lik oranı düzelterek yüzde 46 olduğunu ifade ettiler, ben, Sayın Bakanın ve komisyonun bilgisin şu rakamları sunmak istiyorum.

2002 yılı rakamlarına göre yurtiçinden serbest bölgelere yapılan satışın toplam ticaret içindeki payı yüzde 13'tür. Bölgeden yurtiçine yapılan satışların toplamı yüzde 33'tür; Sayın Bakan ikisini toplayarak yüzde 46 demişlerdir. Yani, toplam 11 milyar dolarlık ticaret hacminin yüzde 46'sı budur. Akla hemen şu geliyor Sayın Bakanın vermiş olduğu rakamdan sonra. O halde yüzde 54'ü ihracattır gibi bir izlenim doğuyor. Toplam 11 milyar dolarlık ticaret hacminin Sayın Bakanın rakamlarına göre sadece yüzde 20'si ihracattır, 2,2 milyar doları ihracattır, kalanı ne oldu; kalanı yurtdışından bölgeye olan satışlardır, onun da toplamı yüzde 32'dir. Yani, benim vermiş olduğum rakam, sadece 2002 yılı için 5 puanlık sapmayla yüzde 85 demiştim, yüzde 80 imiş 2002 yılında, 2002

yılı rakamları bende yoktu, ben, eski yıl rakamlarına göre konuşmuştum, eski yıl rakamı 2000 yılı için bu rakam yüzde 88'dir, 2001 yılı için yüzde 82'dir, ancak, Dış Ticaret Müsteşarlığımız web sayfasına koymuş olduğu bu rakamlar 2002 yılından itibaren kaldırmış olduğu için 2002 rakamları bende yoktu, bu nedenle o rakamı kullanamadım.

Sayın Bakan yüzde 46 rakamını verirken, ben, kendisinden toplam ticaret hacmi olan 11 milyar dolar içerisinde ihracatın payının da sadece yüzde 20 olduğunu belirtmesini beklerdim.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

.....

.....

BAŞKAN – Efendim, teşekkür ederiz.

Sayın Hamzaçebi, buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, .

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri; Sayın Bakanın konuşmasını dikkatle izledim. Sayın Gürol Ergin'in konuşmasını da dikkatle izledim, Gürol Ergin'in, hemen hemen bütün söylediklerine, Sayın Bakan, mimikleriyle katıldığını ifade etti. Belki katılmadığı yönler vardır, onları açıklarlar; ama, genellikle katıldığını işaret etti. Eğer, Sayın Gürol Ergin'in dediklerine Sayın Bakan katılıyorsa, bu bütçeden memnun değil. Esasen, bu, bir varsayımla varılacak bir sonuç da değil, Sayın Bakan bütçeden memnun olmadığını, burada, dolaylı olarak ifade etti. Daha önce, bir basın toplantısında da, doğrudan gelir desteğiyle ilgili olarak 1,4 katrilyonluk kesintinin kendilerine rağmen olduğunu ve bundan mutlu olmadıklarını ifade ettiler.

Bu bütçenin sosyal yanı yok derken, bunun, birinci temel ayağında tarım vardı. Bütçenin tarıma yaklaşımı son derece olumsuz. Bu yönüyle, çiftçiyi, köylüyü, bu kesimi gözetmeyen bir bütçe. Bugüne kadarki yaklaşımlardan da uzaklaşan, yani, 2001 yılında uygulamaya konulan eski desteklerin yerine kayma olmak üzere uygulamaya konulan doğrudan gelir desteğinden dahi fedakârlık eden bir bütçe. Bugüne kadar tarım sektöründe girdi sübvansiyonları vardı, fiyat desteği vardı 2001 yılına kadar; daha sonra bu politikalardan vazgeçildi. Bunlar, Sayın Bakanın basılı metninde var, bunun teorik tartışmalarına, açıklamalarına girmeye gerek yok. İşte, üretim fazlasına yol açıyordu, arz fazlasına yol açıyordu, fiyatlarda sapmalara yol açıyordu gibi birtakım açıklamaları var, bunun yerine doğrudan gelir desteği konuldu.

Doğrudan gelir desteği rakamlarına baktığımızda, bu seneki bütçede, doğrudan gelir desteği rakamı olarak yer alan rakamın 1,6 katrilyon olduğunu görüyoruz. Bu, geçen yıldan devren gelen borçların ödenmesine yönelik, 110 trilyon lira da fındık için var bunun içerisinde. Fındık için geçen sene vaat edilen 2 000 000 liralık kilogram fiyatının 1 615 000 lirayla arasındaki farkı gerçekleştirmeye yönelik olmak üzere toplam 1,610...

Geçen sene var olan, gerçekleşen harcama 1,469'du. Reel olarak hiçbir artış yok doğrudan gelir desteğinde. Tüm tarımsal destekleme ödeneklerinin toplamına baktığımızda, geçen seneki rakamın, ödenek bazında 2,1 katrilyonluk ödenek ayrıldığını görüyoruz, 1,8 katrilyon liralık bir harcama gerçekleştiğini görüyoruz. Bu yıl, toplam tarımsal destek ödemesinin 2,1 katrilyon olduğu gözüküyor. Nominal olarak yüzde 14'lük bir artış, reel olarak bir azalış var.

Kalem kalem bunun detayına girmek istiyorum: Pamuk ve diğer primlerde 264 trilyon var, geçen seneki toplam rakam 200 trilyondu. Çay budama için 44 trilyon var, geçen seneki rakam 40 trilyondu ve diğer bazı unsurlar da var.

Tarımsal destek yönünden bu bütçe bir şey vaat etmemektedir. Bugüne kadar uygulanan, 2001 kriz yılında ve sonra hiç beğenilmeyen, çok sık eleştirilen, bu, güçlü ekonomiye geçiş programının uygulandığı 2002 yılında dahi verilen desteklerden çok daha geriye gitmiştir. Biz, bunu, Cumhuriyet Halk Partisi olarak çok sıkça söyledik; ama, dikkate alınmadı. Ne zaman ki, Dünya Bankası temsilcisi, bu bütçenin sosyal yönü yok, doğrudan gelir desteği ödemesinin konulmamasıyla son derece yoksul karşıtı, çiftçi karşıtı bir bütçe olduğunu ifade etmiştir, o zaman önemsenmiştir. Belki de, Chibber, CHP'li değil diye herhalde dedikleri önemsendi. Chibber CHP'li olsaydı, herhalde, o da dikkate alınmayacaktı.

2003 geçici bütçesi buraya geldiğinde, çok tartıştık o bütçeyi. Tarımsal destek anlayışını yeterli bulmadığımızı ifade ettik. Hayvancılıktan, tarım ürünlerinde desteğe kadar konulan ödeneklerin hiç yeterli olmadığını, bir kısmında zaten hiç ödenek konulmadığını, iz bedeli anlamında bir ödenek konulduğunu ifade ettiğimizde, o zaman Maliye Bakanımız "bu, geçici bütçe, siz, asıl normal bütçeyi görün, biz orada telafi edeceğiz bunları" demişti. Normal bütçeyi gördük, hükümetin tarım sektörüne yaklaşımının, seçim meydanlarında veya acil eylem planında veya hükümet programında vaat edildiği gibi olmadığını gördük. Seçim öncesi ne denilmişti; bakın, seçin öncesi söylenenler: Çiftçilerin istikrarlı yüksek gelir elde etmesini sağlamak amacıyla, gübre, mazot, tohumluk ve tarım ilaçları gibi üretim maliyetlerini azaltıcı ve teknolojik gelişimi hızlandıracak tedbirler uygulamaya konulacaktır.

Tarımda kullanılan mazotun fiyatı düşürülecektir ve önceki hükümetin ilan ettiği 1 615 000 liralık fındık fiyatı yerine 2 000 000 lira fiyat verilecektir. Hükümet programına ve acil eylem planına bakıyoruz: Öncelikli olarak, mazot, gübre gibi kalemlerdeki ağır vergilerin azaltılmasıyla çiftçinin üzerindeki yük hafifletilecektir. Hayvancılık sektörünün geliştirilmesi için acil tedbirler alınacaktır ilk üç ayda. Arz açığı olan yağlı ürünlere doğrudan gelir desteği ve prim sistemi uygulanacaktır. Doğrudan gelir desteği sistemindeki aksaklıklar giderilecek, dar gelirli çiftçileri hedefleyen bir yapı oluşturulacaktır.

Ne yapıldı; arkadaşlarımız ifade ettiler. Mazotun fiyatı arttı; fiyatı, artık, takip edemiyoruz, kaçınıcı kez zam yapıldı; 12 nci kez mi, 13 üncü kez mi, daha mı fazla?.. Fındık için 2 000 000 liralık fiyat verilmişti. Fındıkta yapılan şu olmuştur: 1 615 000 liralık fiyat ile 2 000 000 arasındaki farkın doğrudan gelir desteği olarak ödenmesi kararlaştırılmıştır ve dönüm başına bunun 25 000 000 lira olması kararlaştırılmıştır; şubat ayı başında yayımlanan bir kararnameyle. Bir dönümde ortalama 100 kilogram fındık ürünü elde edildiği dikkate alınırsa, kilogramda verilen fark 250 000 lira eder. 1 615 000 lira önceki hükümetin verdiği fiyattı, 250 000 lirada siz verdiniz; 1 865 000 lira eder.

Sayın Bakan, siz, fındık üreticisine 2 000 000 lira fiyat sözünü verdiniz. Bu sözünüzü tutmak zorundasınız.

İkincisi, 21 Şubata kadar, bütün fındık üreticileri başvursun dediniz ellerindeki fındık üretici belgeleriyle. 6 Şubatta yayımlanan kararnameyle. Araya bayram tatili girdi.

Yanlış hatırlamıyorsam beş iş günü bir zaman vardı; bunun çiftçiye duyurulması, beş iş günü içinde başvurması mümkün değildi.

Üçüncüsü, doğrudan gelir sisteminin gerisindeki kayıtları esas alarak başvursun diyorsunuz. Doğrudan gelir sistemine fındık üreticinin çok önemli bir bölümü kayıt yaptırmamış durumda. Bunun fındık koordinasyon kurulu kararına göre -sektör temsilcilerinden oluşan bir kuruldur- bu oran, yüzde 80 olarak ifade edilmektedir. Üreticinin bırakın yüzde 80'i belki yüksek bir orandır; ama, herhalde çok önemli bir kısmının doğrudan gelir desteği için başvurmadığı bir sistemde, siz, 2 000 000 liralık fiyatı uygulamak için doğrudan gelir sistemi kaydını esas alamazsınız. Hedef nedir; fındık üreten, fındığını satan herkese 2 000 000 lira fiyatı vereceksiniz. Bunu, doğrudan gelir desteği yoluyla veriyorsunuz; olabilir, bu bir tercihtir, yanlış değildir. Fındığını elinden çıkarmış olana da bu farkı vermek için yanlış bir yöntem değildir; ama, o zaman mevcut doğrudan gelir sisteminin kayıtlarını esas alamazsınız. Bu kayıtları yenilemek zorundasınız. Fındık üreticisine yeniden bir süre vererek, bu kayıtları yenileyeceksiniz ve ondan sonra herkese bu farkı vereceksiniz.

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, toparlar mısınız.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ – Toparlıyorum Sayın Başkan.

2 000 000 liralık fiyat farkını verebilmek için de, bu dönüm başına 25 000 000 liralık uygulamayı dönüm başına 40 000 000 liraya kadar çıkarmak zorundasınız.

Bir diğer önerim, eğer bütün bunların yapılması mümkün değilse, hükümetin yapacağı şey, fındık üreticisinden özür dilemektir; bu da, bir yol olarak Sayın Bakanın önünde durmaktadır.

Sayın Bakan, Türkiye'de tarımın çok sorunları var tabii. Sayın Bakan, şüphesiz, konunun bir akademisyeni olarak da bu sorunları çok daha iyi biliyordur; bunun farkındadır; ancak, bu politikaları, tarım politikalarını hakikaten iyileştirebilmek için, tarım sektöründe gerçekten, sübvansiyona -doğrudan gelir desteği adı altında olsun, başka isimlerle olsun- mutlaka devam etmek gerekir. Bu desteklerin ne kadar azaldığı sizin konuşmanızın ekindeki tablolarda var; 2 milyar dolarların altına düşmüş durumda. Eski fiyat desteği politikasına dönelim demiyorum, eski girdi sübvansiyonu politikasına dönelim demiyorum. Özellikle, fiyat desteği, Türkiye'de tarım üretimini çok yanlış yerlere götürmüştür; başka ülkelerin özellikle fındıkta üretimlerini etkilemiştir; ancak, fiyat desteğine gitmeyelim derken, mevcut doğrudan gelir desteği sistemini de ülke şartlarına uyarlamak gerekir. Sizin sözünüz var; hükümet programında, acil eylem planında bunu yapmak gerekir. Arazinin verim derecesiyle ve üretimle bağına mutlaka kurmak gerekir. İşletme büyüklüğüyle ve o işletmeye bağlı, geçimini o işletmeden sağlayan, nüfus sayısı ile bağına kurmak gerekir.

Fiyat desteğiyle ilgili olarak son cümlemi ifade ederek konuşmamı bitireceğim müsaadenizle. Fiyat desteği, kaynakların yanlış dağılımına, ülkedeki tarım üretiminin yanlış planlanmasına veya yanlış gelişmesine yol açıyor. Örneğin, Türkiye arz açığı olan yağlı tohumlarda 1 milyar dolara yakın ithalat yaparken başka tarım ürünlerinde stoklarda tarım ürünü kalmaktadır; bu, gerçekten, bir sorundur ve fiyat desteği uygulamasının yarattığı bir sorundur; ancak, bunu çözelim derken, şöyle bir yanlış yapmamak gerekir: Fındığı örnek vereceğim; fındık Türk ekonomisinin çok önemli bir ürünü. Tek kalemde 700 000 000 dolara yakın bir ihracat geliri sağlıyor. Diğer bütün ürünlerden farklı olarak,

fındıkta, Türkiye'nin vermiş olduğu fiyat, dünya fiyatı olmaktadır; o nedenle, biz, diğer ürünlerde, onu tartışmayacağım; onu sizler çok daha iyi bileceksiniz, onun yöntemlerini; ancak, fındıkta buna biz dünya fiyatı verelim veya bütçe imkânları yeterli değil, fındığa fiyat vermeyelim derken; biz, gerçekten, bırakın üreticiyi, Türkiye'nin yararına olmayan bir iş yapıyoruz. Fındığımızı çok ucuza satıyoruz. Biz hangi fiyatı verirsek içeride, dünya fiyatı budur. Tabii ki, bunun bir makulü vardır; yani, 5 dolar, 10 dolar diyemezsiniz fındığa hiçbir zaman; ama, Türkiye, her zaman 1,5-2 dolar gibi iç fiyatı kaldırabilecek düzeydedir. Bu fiyatı verdiğimiz zaman bizim ihracat gelirimiz artacaktır ve çiftçinin geliri artacaktır; dolayısıyla, devlet, fiyata müdahale etmemeli gibi bir anlayışın, bazı ürünlerde, özellikle fındıkta çok yanlış sonuçlar vereceğini hem ülke açısından hem çiftçi açısından çok yanlış sonuçlar vereceğini sizlerin takdirine, bilgisine sunuyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.